

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์
เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก*

Learning Management in Line with Globalization to Develop
Youth to Become Global Citizens

ชไมพร ไกยสิทธิ์

Chamaiphorn Kaiyasit

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakhon Nakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: chamaiphorn.ka65@snru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการ จัดหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันต้องสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ และมุ่งเน้นพัฒนาเยาวชนไทยสู่ความเป็นพลเมืองโลก เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิทยาศาสตร์มีความก้าวหน้า เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆ มากขึ้น ดังนั้น ระบบการศึกษาจึงเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนในการพัฒนาเยาวชนไทยสู่ความเป็นพลเมืองโลก เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยจัดการศึกษาให้เป็นตัวนำของกระแสสังคม ริเริ่มดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ ให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ว่าควรจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เห็นถึงทิศทางของการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; กระแสโลกาภิวัตน์; พลเมืองโลก

Abstract

This academic article is Curriculum for current learning management must be in line with globalization trends and focus on developing Thai youth to become global

*ได้รับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2566; แก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2566

Received: February 5, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

citizens. Because the world has change rapidly science is progressing various technologies come to play more roles in various fields, so the education system is a mechanism that will drive the development of Thai youth to global citizenship to be in line with the changes of the world by providing education Be a leader of social trends Initiate learning management that is in line with globalization to be of great benefit to young people's development towards global citizenship youth towards global citizenship what should be done in order to see the direction of education management.

Keywords: Learning Management; Globalization; Global Citizen

1. บทนำ

การก้าวเข้าสู่โลกในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไร้พรมแดน หรือเป็นโลกในยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคมทำให้เกิดวิวัฒนาการที่เจริญก้าวหน้า ทำให้โลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโลก เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจในการเพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษาอันเป็นภาคส่วนที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีศักยภาพในทางการแข่งขัน เกิดการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2564) การพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ มีความสามารถในการที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย ส่งผลให้วงการการศึกษาของประเทศไทย ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นกรอบสำหรับการสร้างคนไทย 4.0 ตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลก ยุคดิจิทัล และโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ต่างๆ มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม มีความเป็นผู้ประกอบการ มีสมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม เป็นพลเมืองไทยที่เข้มแข็ง มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึก มีจิตอาสา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ และอยู่ร่วมในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ และอรทัย รุ่งวชิรา, 2564)

ทั้งนี้ การปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาอันได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ร่วมกันผลักดันและพัฒนาขับเคลื่อนระบบการศึกษา ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ครูผู้ที่มีหน้าที่สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ชี้นำ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ในการนี้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย แก้ไขปัญหาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ (กัญญา เอี่ยมพญา และคณะ, 2564)

ดังนั้น เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไประบบการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนให้สอดคล้องกับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ จัดการศึกษาให้เป็นตัวนำของกระแสสังคม และกระแสโลก ทั้งนี้จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นควรที่จะมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก อีกทั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของครูในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน องค์กรการศึกษา และประเทศชาติต่อไป

2. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ ดังต่อไปนี้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในโลกโลกาภิวัตน์ เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยเน้นกิจกรรม ฝึกกระบวนการคิด จากสถานการณ์ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของสังคมอาเซียน และการแก้ปัญหาในอนาคต อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมผู้เรียนก้าวเข้าสู่สังคมโลก เพราะทุกวันนี้เทคโนโลยีได้เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าอยู่ในโลกเดียวกัน โดยเฉพาะชุมชนความรู้กับวัฒนธรรมการเรียนรู้เข้าถึงวัฒนธรรมของอาเซียน การแสวงหาคุณค่าและประโยชน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสามารถแปลงเป็นทุน หรือทรัพย์สินได้

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และนักรบ หมั่นแสน (2560) กล่าวว่า การศึกษาในปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้าได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เพราะโลกเป็นโลกลักษณะใหม่เป็นโลกแห่งยุคเทคโนโลยีข่าวสาร การจัดการศึกษาจึงต้องมีความทันสมัยทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โลกในอนาคตจึงประกอบไปด้วย เป็นโลกที่มีความเจริญของเทคโนโลยี เป็นโลกของธุรกิจการค้า เป็นโลกของโลกาภิวัตน์ เป็นโลกของเมือง เป็นโลกส่วนตัวของแต่ละคน เป็นโลกของคนสูงอายุ และเป็นโลกของสิ่งแวดล้อมหรือเป็นโลกที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 7 ข้อนี้มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือเทคโนโลยี วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีในอดีตที่ผ่านมาคือการเปลี่ยนโลก

เสมอ ซึ่งจะเปลี่ยนมากหรือน้อยก็แล้วแต่บทบาทของเทคโนโลยีนั้น

นิวัตต์ น้อยมณี (2562) กล่าวว่า การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้รับผลกระทบจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อระบบการจัดการศึกษาทั้งในด้านบวกและด้านลบ สำหรับด้านบวกส่งผลให้กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ส่วนในด้านลบการเข้าถึงสื่อสิ่งเล้าที่ล่อแหลมต่างๆ ทำให้การควบคุมยากขึ้น

กัญกร เอี่ยมพญา และคณะ (2564) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่จะมีความเหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและมีประสบการณ์ พร้อมทั้งยังสามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น ใช้ในการศึกษาต่อ ใช้ในการทำงาน การจัดการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระของรายวิชา รวมทั้งแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอาจจะต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาศักยภาพของครู หากครูมีความรู้ และเข้าใจในเพื่อให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเนื้อหาสาระที่จะสอน รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันผู้ที่เกี่ยวข้องควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ก้าวทันโลกโลกาภิวัตน์ เพราะในปัจจุบันโลกเป็นโลกใบใหม่เป็นโลกไร้พรมแดน เป็นยุคที่เทคโนโลยี ข่าวสารต่างๆ มีความรวดเร็วและเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงจัดการศึกษาให้มีความทันสมัยทันต่อโลกทันต่อเหตุการณ์

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีสู่ความเป็นความเป็นพลเมืองโลกสามารถจัดกิจกรรมได้ อย่างหลากหลาย ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยกิจกรรมที่จัดต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก พัฒนาเจตคติและจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกตลอดจนมี ทักษะและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในโลกนี้ได้อย่างมีความสุข สิริวรรณ ศรีพล (2554) ได้ให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลเมืองโลก โดยเน้นว่าการสอนควรช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเจตคติที่ดี มีความเชื่อถือ ซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจในผู้อื่น โดยไม่พิจารณาผู้อื่นเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การจัดการเรียน การสอนควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างชาติทั้งในปัจจุบันและในอนาคต แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกอย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ประสบการณ์จากชีวิตประจำวันของนักเรียนไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก เช่น ประสบการณ์จากการเดินทางไปต่างประเทศ ตัวอย่างสิ่งของที่ได้อาจมาจากประเทศต่างๆ

รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับผู้คนในดินแดนต่างๆ หรือภาพข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่นๆ เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับประเทศอื่นๆ มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยผู้สอนต้องมั่นใจว่าข้อมูลที่หามาได้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพราะการให้ข้อมูลที่ผิดหรือไม่ถูกต้องมากนัก จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิด ดังนั้น ผู้สอนควรค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น สอบถามจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สำนักงานการท่องเที่ยว สถานทูตประเทศต่างๆ องค์การสหประชาชาติ หรือจากบุคคลของประเทศนั้นๆ ที่มาอาศัยอยู่ในประเทศของเรา เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน และควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของผู้สอน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบหรือติดต่อกับบุคคลในประเทศนั้นๆ โดยตรง ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของประเทศอื่นๆ การสนทนา ติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นโดยเฉพาะผู้เรียนที่อยู่ในอายุรุ่นเดียวกัน จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต การละเล่น การแต่งกาย การกินอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวของบุคคลอื่นๆ ได้มากขึ้น

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เรื่องหรือวรรณคดี หรือวัฒนธรรมที่ปรากฏในดินแดนอื่น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่มีต่อบุคคลในดินแดนอื่นๆ เช่น หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวของดินแดนอื่นๆ เป็นต้น

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรือสำรวจเหตุผลของความแตกต่างในการดำรงชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นๆ โดยวิเคราะห์จากความเป็นมาของหรือบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา จึงนับเป็นภาระและหน้าที่ของครูสังคมศึกษา ที่จะพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกอย่างมีคุณภาพ

7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์การสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นหน่วยหนึ่งของความเป็นนานาชาติพึงสังคยอย่างการวางรากฐานในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายนำมาซึ่งความสงบสุข แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีในการมองผู้คนอื่นๆ นอกเหนือจากผู้คนในประเทศของตน ตลอดจนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุและผลเพื่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับวิสัย วงศ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก แนวการจัดการเรียนรู้คำนึงถึงสาระสำคัญ (main concept) ต้องมีกระบวนการทัศนใหม่ ว่า เรียนน้อยไม่ได้แปลว่าแยะ เรียนมากไม่ได้แปลว่าดี ผู้เรียนจะหันหน้าหนีการฟังบรรยาย โดยอ่านหนังสือ มาสอบ กระบวนการเรียนรู้ใช้ปัญหา ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะของพลเมือง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองโลก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ควรมีการนำประสบการณ์จากชีวิตประจำวันของนักเรียนมาใช้เป็นกรณีตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอน มีการนำข่าวสารเกี่ยวกับประเทศอื่นๆ มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงในบางกรณีตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการดำรงชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงเรื่องราวของบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์หรือสำรวจเหตุผลของความแตกต่างในการดำรงชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นๆ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์การสหประชาชาติเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีในการมองผู้อื่นๆ พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุและผลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

4. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กับการจัดการศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองโลก

ปัจจุบันมีการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และวัฒนธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555)

จากวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและเป็นพลเมืองดีของโลก ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง

จำกัด เข้าใจถึงการ พัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 1)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการความเป็นพลเมืองโลกกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความเป็นพลเมืองโลก แต่ทั้งนี้นอกจากจะบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแล้วอาจจะต้องมีการขยายผลความเป็นพลเมืองโลกไปการสอดแทรกหรือบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 กลุ่มสาระด้วย

5. การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร

ความเป็นพลเมืองโลก เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หลักสูตรการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงสามารถสอดแทรกหรือบูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก ไว้ในรายวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม เช่น วิชาภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะศึกษา พลศึกษา สุขศึกษา เป็นต้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสามารถสอดแทรกความเป็นพลเมืองโลก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดีของโลกไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555)

ภาพที่ 1 การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร

การจัดหลักสูตรสู่ความเป็นพลเมืองโลก อาจไม่ต้องจัดแยกเป็นวิชาหนึ่งต่างหาก แต่อาจจัดหลักสูตรโดยสอดแทรกหรือบูรณาการไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรได้ การสอดแทรกความเป็นพลเมืองโลก นั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนซึ่งสอนในแต่ละสาระการเรียนรู้จะวินิจฉัยว่าในแต่ละรายวิชามีบทใดหรือหน่วยใดบ้างที่อาจสอดแทรกแนวคิดดังกล่าวได้ การจัดการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สามารถสอดแทรกหรือบูรณาการแนวความคิดการพัฒนาพลเมืองโลกได้ทุกกลุ่มสาระ โดยผู้สอนต้องวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ปรากฏในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพิจารณาว่าบทเรียนใดสามารถสอดแทรกหรือบูรณาการแนวความคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกได้อย่างเหมาะสม โดยสอดแทรกทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหา เจตคติและคุณธรรม รวมทั้งทักษะที่ปรากฏในหลักการจัดการศึกษา ตามแนวคิดของการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก

6. การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในวิชาสังคมศึกษา

การนำแนวความคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมาบูรณาการไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม น่าจะเป็นที่นิยมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือหลักสูตรสังคมศึกษาโดยทั่วไปนั้น ระบุชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ในข้อที่ว่า สังคมศึกษาคือการสอนที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการรับผิดชอบหรือเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกโดยตรง โดยเฉพาะในส่วนของมาตรฐานการเรียนรู้โดยเฉพาะ สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต มาตรฐาน ส.2.1 และ ส.2.2 (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555)

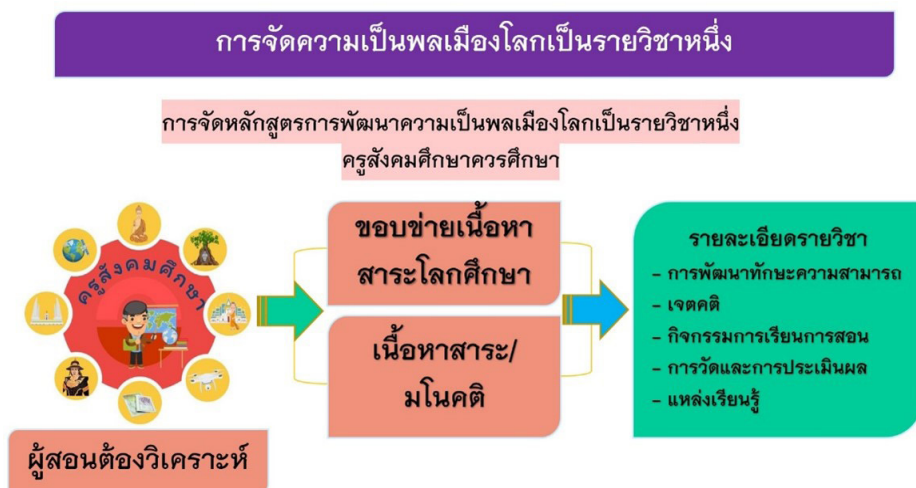
ภาพที่ 2 การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในวิชาสังคมศึกษา

การสอดแทรกหรือบูรณาการแนวคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 5 กลุ่มสาระนั้น ผู้สอนต้องวิเคราะห์คำสำคัญ (Keywords) สาระสำคัญ (Concepts) ตลอดจนหลักการ (Generalization) ของการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมาวิเคราะห์และ สังเคราะห์ความสำคัญออกมา รวมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในสาระทั้ง 5 ในแต่ละ ช่วงชั้น เมื่อจะจัดทำคำอธิบายรายวิชา จึงบูรณาการสาระสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกไว้ ได้อย่างเหมาะสม

7. การจัดความเป็นพลเมืองโลก เป็นรายวิชาหนึ่ง

รูปแบบการจัดหลักสูตรการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกเป็นรายวิชาหนึ่งก็เป็นแนวทางที่ควรนำมาจัด เช่นกัน โดยจัดเป็นสาระเพิ่มเติมไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหรือ เป็นสาระเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ การจัดเป็นรายวิชาต่างหากนี้ สามารถจัดได้ทุกระดับชั้น คือ ระดับชั้น ปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555)

ภาพที่ 3 การจัดความเป็นพลเมืองโลกเป็นรายวิชาหนึ่ง

การจัดหลักสูตรการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกเป็นรายวิชาหนึ่งต่างหากนั้น ครูสังคมศึกษาควร ศึกษาขอข่ายเนื้อหาสาระความเป็นพลเมืองโลก ดังกล่าวไว้ในเรื่องที่ 11.2.2 โดยวิเคราะห์ว่ามีประเด็น ไດบ้าง ทั้งนี้โดยเน้นทั้ง ส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระและมโนคติ ส่วนที่เป็นการพัฒนาทักษะความสามารถและ ส่วนที่เป็นเจตคติ แล้วจัดทำเป็นรายละเอียดรายวิชา พร้อมทั้งให้รายละเอียดของส่วนที่เป็นกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนกำหนดแหล่งการเรียนรู้

8. สรุป

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก สามารถทำได้หลายแนวทาง แต่ในบทความนี้ผู้เขียนได้สรุปไว้ 3 แนวทางด้วยกัน ประกอบด้วย 1) การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร 2) การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในวิชาสังคมศึกษา และ 3) การจัดความเป็นพลเมืองโลก เป็นรายวิชาหนึ่ง

9. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษา ได้องค์ความรู้การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก คือ การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร การสอดแทรกหรือบูรณาการความเป็นพลเมืองโลก ในวิชาสังคมศึกษา และ การจัดความเป็นพลเมืองโลก เป็นรายวิชาหนึ่ง สามารถตอบสนองต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์แบบในทุกสภาวะของการเปลี่ยนแปลงโลก รวมถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็น ผู้เรียนในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันไม่ใช่เพียงเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย แต่ยังมุ่งสู่ความเป็นพลเมืองโลกด้วย สรุปดังในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 องค์ความรู้การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2564). การศึกษาบนฐานโลกาภิวัตน์: กรณีการจัดการศึกษาฮาร์วาร์ดได้. เข้าถึงได้จาก <http://drdancando.com>
- กัญกร เอี่ยมพญา และคณะ. (2564). การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 352-360.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2562). การศึกษาไทยกับยุคโลกาภิวัตน์. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์ และนักรบ หมีแสน. (2560). ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนธ์ จำกัด.
- เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ และอรทัย รุ่งวชิรา. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาสู่เป้าหมายมาตรฐานการศึกษาชาติ. วารสารครูทรรศน์, 1(1), 77-96.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2555). การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองสำหรับครูสังคมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: פרקหวาน กราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

